

HORMONOTERAPIA IN CANCER

HORMONOTERAPIA

**Este una din metodele terapeutice utilizate in
cancererele hormonodependente**

Hormonodependența

**constă în prezența de receptori pe suprafața
celulelor tumorale pentru hormoni, prin
intermediul cărora hormonul poate pătrunde
în celula neoplazică și poate favoriza
multiplicarea acesteia prin acțiunea sa asupra
ADN-ului.**

**Principalii hormoni implicati in acest
mecanism :estrogenii
androgenii**

In celula mamara normala

Legarea estrogenului la ER stimuleaza proliferarea celulelor mamare,avand ca rezultat cresterea diviziunii celulare si replicarea ADN ceea ce poate duce la mutatii.

**Consecinta
poate fi
intreruperea
ciclului celular
normal,
a apoptozei
si a repararii
ADN, si,deci,
aparitia tumorii!**

**Estrogenul
(Estradiolul)
se leaga la
ER formand
un complex
ER-estradiol
care isi
exercita
rolul la
nivelul
nucleului**

- **Transcriptia mediata de estrogen/androgen este reglata de o serie de gene asociate direct sau indirect cu proliferarea,invazia, angiogeneza,capacitatea de metastazare, caracteristice procesului neoplazic.**

Modulatorii selectivi ai receptorilor estrogenici

-steroidali -Tamoxifen

-non-steroidali- Fulvestrant

Tipuri de hormoni si antagonisti ai hormonilor

Androgenii -efect antineoplazic prin alterararea functiei hipofizare sau direct prin afectarea celulelor neoplazice

Antiandrogenii-inhiba legarea androgenilor la nucleu

Estrogenii-suprima productia de testosteron la barbati(prin hipotalamus) si altereaza raspunsul celulelor maligne mamare la prolactina

Tipuri de hormoni si antagonisti ai hormonilor

Antagonistii estrogenilor sunt in competitie cu estrogenul pentru legarea de receptorul estrogenic al celulei maligne.

Receptorul/complexul hormon-receptor controleaza regiunea promotoare a genelor corelate cu cresterea celulara

Progestativele- par sa actioneze direct la nivelul receptorului celulei maligne care promoveaza diferentierea.

Tipuri de hormoni si antagonisti ai hormonilor

Inhibitorii de aromataza -inhibitori nonsteroidali ai aromatizarii androgenilor in estrogeni,blocand conversia suprarenaliana a androstendionei in estrona mediata de aromataza.

Analogi ai hormonilor hipotalamici(LHRH)

inhiba hormonul luteinizant si hormonul stimulator folicular si,implicit,productia de estrogeni si testosteron la nivelul gonadelor.

Tipuri de hormoni si antagonisti ai hormonilor

Hormonii tiroidieni-

inhiba eliberarea de hormon stimulator tiroidian, inhiband crestera tumorilor tiroidiene

bine-diferentiate

TERAPII HORMONALE

Terapia hormonală ablativă

Terapia hormonală aditivă

Terapia hormonală competitivă

Terapia hormonală inhibitivă

Terapia hormonală ablativă

Constă în suprimarea sursei de hormoni prin tratament chirurgical, medicamentos sau radiant.

Tratamentul chirurgical se practică în

-cancerul glandei mamare

(ooforectomie în scop hormonosupresiv)

-cancerul prostatei - orhidectomie

Terapia hormonală aditivă

Utilizează hormonii sexuali și derivații lor de sinteză.

1. Progestativele

-medroxiprogesteronului acetat

-megestrol acetat

**au efecte antitumorale semnificative la
pacientele cu cancer endometrial și
mamar avansat.**

Terapia hormonală aditivă

**Estrogenii-in doze farmacologice
suprimă creșterea tumorală și sunt
indicați în tratamentul cancerului
prostataei.**

Terapia hormonală competitivă

**Antiestrogenii –
compuși
nesteroidici care
antagonizează
proprietățile
estrogenilor
prin mecanism
competitiv la
nivelul
receptorilor**

Tamoxifenul

**este cel mai utilizat antiestrogenic în
hormonoterapia cancerului mamar
el își exercită efectul prin inhibarea
competitivă a fixării estrogenilor la receptorii
specifci.**

**Tamoxifenul afectează cinetica ciclului celular
prin inhibarea progresiei din faza G1, în faza
S.**

El poate avea și efect citotoxic direct.

- **FULVESTRANT este un antagonist al receptorului estrogenic ce se leaga de receptor intr-un mod competitiv, avand afinitate comparabila cu cea a estradiolului.**
- **Spre deosebire de Tamoxifen ,**
  - **nu are efecte agoniste,**
  - **blocand actiunea hormonilor estrogeni.**

FULVESTRANT

**Prin lipsa
dimerizarii ER,
destabilizeaza
proteinele ER,
determinand
degradarea rapida
a complexului
Fulvestrant-ER si
pierderea
receptorului**

- **Aromataza este prezenta in cateva tesuturi non-glandulare:**
- **tesutul adipos, muscular, ficat**
- **si celulele neoplazice din cancerul mamar.**
- **Productia estrogenica dupa menopauza este realizata exclusiv la aceste niveluri, cu precadere la nivelul tesutului gras.**

- **La femeia in postmenopauza sursa principala de estrogeni o reprezinta conversia periferica a androstendionului si testosteronului de origine suprarenaliana in estrona ,respectiv estradiol.**
- **Acest proces este mediat de enzima numita aromataza.**

**Inhibitorii de
aromataza realizeaza scaderea concentratiei
circulante a hormonilor estrogeni prin blocarea
precursorilor de origine suprarenala.
Eficienta inhibitorilor de aromataza este
demonstrata la femeile in post-menopauza.**

Terapia hormonală inhibitivă

1. Inhibitorii de aromatază

Letrozol , Anastrozol, Exemestan

**- în tratamentul cancerului mamar ca
tratament de linia a II a sau
up-front (prima linie)**

2. Analogii LH-RH

(Leuprorelin, Goserelin, Buserelin)

Determină inhibarea receptorilor

LH-RH hipofizari,

scad sinteza de tropi hipofizari,

mecanism care duce la scăderea

concentrației plasmatică de estrogeni

si testosteron;

**Analogii LH-RH se utilizează în
tratamentul**

**-cancerului mamar
(premenopauza)**

-cancerului prostatei

II. Principalele tipuri de neoplazii hormonodependente

II. a. Neoplasmul glandei mamare

**Terapia hormonală este una din cele
mai importante metode de tratament
în acest cancer.**

**Ea se utilizează atât în scop adjuvant,
cât și în cancerul mamar avansat și
metastazat.**

Neoplasmul glandei mamare

**De asemenea, tratamentul
hormonal se poate utiliza
profilactic la grupurile
populaționale cu risc crescut
de a dezvolta un cancer mamar**

Terapia endocrină în cancerul mamar are ca scop principal privarea tumorii maligne de estrogeni prin scăderea nivelului acestui hormon sau prin blocarea competitivă a receptorilor pentru estrogeni.

În tratamentul cancerului mamar este luat în considerație statusul receptorilor estrogenici, progesteronici, care are și valoare predictivă.

b. Neoplasmul prostatic

Prostata este, de asemenea, un organ hormonodependent ale carei celule pot fi:

- hormonodependente – la care lipsa androgenilor induce apoptoza**
- hormonosensibile- care se divid în prezenta androgenilor**
- hormonoindpendente**

**Hormonoterapia
cuprinde metode ablativă –
orhidectomia –
sau/și aditivă - administrare exogenă
de estrogeni care determină scăderea
procentului de hormoni gonadotropi
hipofizari - FSH și LH, ceea ce
determină reducerea sintezei de
androgeni**

Agoniștii LH-RH determină blocaj la nivelul axului hipotalamo - hipofizar cu scăderea consecutivă a procentului de gonadotropi hipofizari; aceasta reprezintă o opțiune terapeutică tot mai des preferată de pacienți - orhiectomiei clasice

Orhidectomia-
Procedura
chirurgicala de
indepartare a
unuia/ambelor
testicule,sursa
principala de
hormoni
masculini,
in vederea
scaderii
productiei hormonale.

Antiandrogenii steroidieni

(Megestrol acetat si Ciproteron acetat) inhibă formarea complexului testosteron-receptor

Antiandrogenii nesteroidieni

(Flutamida, Bicalutamida) blochează receptorii pentru androgeni de la nivel periferic.

Neoplasmul endometrial

**Tratamentul cu progesteron este
indicat ca primă linie:**

- Medroxiprogesteron acetat /
Megestrol acetat.**

Efecte adverse:

ESTROGENI

- grețuri, vărsături, creștere ponderală,
- accidente tromboembolice, edeme, hiperlipemie, HTA
- inducerea cancerului mamar estrogeno-dependent

Contraindicație absolută

- neoplasmul mamar
- neoplasmul endometrial!

Antiestrogenii

**- Tamoxifen, Toremifen, Clomifen, Raloxifen
etc.**

1. Mecanism de acțiune:

**inhibă efectele estrogenilor asupra țesuturilor
țintă ale acestora.**

**2.Indicații:- cancererele hormonodependente –
estrogenodependente, în special cancerul
mamar.**

Tamoxifenul: - compus nesteroidic, cu acțiune antiestrogenică de tip competitiv.

Reduce efectele prolactinei asupra celulelor neoplazice mamare și blochează sinteza de prostaglandine la nivelul celulelor tumorale.

Indicație: - cancerul glandei mamare

Efecte adverse: - ușor tolerabile – grețuri, prurit vulvar, retenție hidrosalină redusă; administrat peste 5 ani poate induce cancer endometrial

**C. Progestativele: Medroxiprogesteron
acetat, Megestrol acetat,
Hidroxi-progesteron caproat**

**Indicații: cancerul endometrului,
cancerul mamar avansat,**

**Efecte adverse: - accidente
tromboembolice, retenție hidrosalină,
HTA, toxicitate hepatică**

Androgenii: Testosteron

Indicații:

Indicațiile terapiei cu androgeni sunt reduse, reprezentând numai o medicație de rezervă – cancerul glandei mamare și endometrial.

Efecte adverse:

- fenomene de virilizare- hirsutism, amenoree, acnee, îngroșarea vocii

Contraindicații

– neoplasmul prostatei

E. Antiandrogenii

**Împiedică efectele proliferative ale
testosteronului ;**

**Efecte secundare – ginecomastia, mastodinie,
rar vărsături, diaree, astenie fizică, toxicitate
hepatică tranzitorie**

(Bicalutamida)

Indicații:- neoplasmul prostatei

**Inhibitorii de aromatază: Aminoglutetimida,
Letrozol, Exemestan, Anastrozol**

**Indicații - neoplasm mamar avansat în
postmenopauză**

- cancerul prostatei, rar suprarenalian

Efecte secundare:

**- osteoporoza,ataxie, amețeli, rush
cutanat, edeme, greață, anorexie,
vărsături, diaree, afectare hepatică.**

Corticoizii:

-Hidrocortizon hemisuccinat

-Dexametazon

-Prednison

-Prednisolon

- Metilprednison

-Betametazonă

Roluri:

1. în sinteza unor

proteine enzimatice ce intervin în diferite procese metabolice.

- sunt sintetizate proteine cu rol antiinflamator – lipocortine – care împiedică acțiunea fosfolipazei A2, inhibând formarea de acid arahidonic, respectiv de prostaglandine și leucotriene.

2.-efecte antiinflamatorii intense

3.-cresc catabolismul proteic

2. Indicații:

metastaze osoase, leucemii, limfoame,

cancer mamar inflamator

-ca depletiv în sindromul de HIC

determinat de metastaze sau tumori

cerebrale

2. Indicații:

- în sindromul de compresiune de venă cavă superioară

– insuficiență respiratorie

-ca stimulant al măduvei

**hematoformatoare pentru tratamentul
efectelor secundare hematologice ale
chimio/radioterapiei,**

**- tratamentul emezei induse de citostatice
,etc.**

3. Efecte adverse ale corticoterapiei:

- 1.hipercorticism**
- 2.imunodepresie**
- 3.ulcere gastro-duodenale**
- 4.osteoporoza**
- 5.fenomene cutanate**
- 6.diabet de novo**
- 7.retenție hidrosalină – creșterea TA**
- 8.creșterea tensiunii intraoculare**
- 9.insomnie**
- 10. tulburări nevrotice, psihotice**

CONCLUZII

**HORMONOTERAPIA este un
tratament important in cancererele
hormonodependente
ce poate asigura controlul
terapeutic al acestora!**